

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та планування бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

– Н.В. Сментина

“ ” листопада 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності: 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка
планування та управління бізнесом»

на тему: «Економічне обґрунтування розширення сфери діяльності
підприємства ТОВ «ПА ДЖЕНЕРАЛ»»

Виконавець
студент ФЕУП
Разінкін Н.С. –

Науковий керівник

к.е.н., професор

Карпов В.А. –

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ РОЗВИДКУ ТА РОЗШИРЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
1.1 Сутність та види підприємств в Україні	7
1.2 Основи планування змін у діяльності підприємства	15
1.3 Проектний підхід до розширення діяльності підприємств	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДОЦІЛЬНОСТІ РОЗШИРЕННЯ СФЕРИ ДІЯЛЬНОСТІ	
2.1 Загальна характеристика та аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства.....	32
2.2 Обґрунтування обраного напрямку розширення діяльності.....	42
2.3 Оцінка поточного стану інфраструктурного середовища в сегменті електромобілів	44
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОЕКТУ СТВОРЕННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ МЕРЕЖІ ЗАРЯДНИХ СТАНЦІЙ	
3.1 Розрахунки інвестиційного та операційного планів	57
3.2 Оцінка показників ефективності проекту.....	67
3.3 Управління ризиками проекту.....	74
ВИСНОВКИ.....	81
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	84
Додатки.....	91

ВСТУП

Актуальність теми. Сучасним підприємствам, що функціонують у мінливому ринковому середовищі, потрібно постійно розвиватися та впроваджувати нові види та освоювати нові сфери діяльності для забезпечення конкурентної позиції на ринку. Власне, необхідність постійного розширення діяльності зумовлена загальними законами індивідуального та суспільного відтворення. Найчастіше розширення діяльності підприємств відбувається за допомогою проектів.

Згідно загальноприйнятому визначенню, проект – це те, що замислюється або планується. Тому цілком справедливо коли під проектом розуміють і викладену ідею, і розроблений діловий план, і результат відтворення нововведення, і процес його практичного впровадження у практику. Відтак кваліфікаційна робота, що присвячена реалізації проекту з освоєння нового напрямку діяльності має всі ознаки актуальності. Як і будь-який інший творчий процес, обґрунтування проектів неможливо втиснути в рамки визначеної схеми. Наскільки відрізняються між собою реальні сфери бізнесу, настільки і різноманітні інвестиційні проекти. У випускній роботі розглядається проект побудови мережі зарядних станцій для електромобілів.

В останні роки використання електромобілів стає світовим трендом. Попит на цей вид транспорту швидко збільшується й в Україні, але потенціал ринку поки що достатньо обмежений у зв'язку з нерозвиненістю інфраструктури і низькою платоспроможністю населення. У ціновому контексті з боку органів державної влади вже зроблено декілька важливих кроків, зокрема, скасовано мито на імпорт та ПДВ для електромобілів. Проте головним психологічним бар'єром для покупки електромобіля є вже не ціна, а відсутність належних умов для зарядки. Адже сучасні електромобілі вимагають створення спеціальної екосистеми для повноцінної експлуатації. Її учасниками є не тільки автовиробники та дилери, але й виробники і

установники зарядних станцій, енергетичні підприємства, компанії з утилізації батарей тощо.

Вітчизняна зарядна інфраструктура значно поліпшилась за останні декілька років, а темпи зростання кількості зарядних станцій навіть вищі ніж в країнах Східної Європи. Проте наразі в країні менше ніж 2,5 тис. зарядних станцій в той самий час як поточні темпи розвитку ринку електромобілів вимагають щонайменш 10-15 тис. зарядних станцій.

Це стосується в першу чергу нестачі станцій для підзарядки електромобілів на основних магістралях країни. Адже поки що в Україні електромобіль є майже виключно транспортом для пересування в межах міста. У переважній більшості випадків електромобіль заряджається або вдома вночі, або вдень біля офісу, тому головним елементом інфраструктури все ще є розетка. Внаслідок цього більшість покупців електромобілів мешкають у власних будинках з ділянкою, де можна зручно обладнати зарядний пристрій.

Значні темпи зростання кількості електромобілів в Україні стимулюють вітчизняний бізнес до інвестицій в інфраструктурні проекти. Однак їхній ефективній реалізації заважає низка проблем, серед яких відсутність нормативів щодо обладнання місць для зарядки електромобілів, зокрема у паркінгах, високі інвестиційні витрати на виробництво та встановлення станцій, можливе перевантаження електричних мереж, відсутність додаткового заохочення потенційних інвесторів.

Питанням розширення діяльності підприємств та реалізації інвестиційних проектів присвячено праці вітчизняних та іноземних науковців, серед яких, Р.Арчибальд, М.О. Панкова, М.В. Мних, В.А. Карпов, В.К. Галіцин, В.Д. Шапіро., С.А. Горбаченко, П.П. Микитюк, А.В. Череп, О.С. Маркітан. Д.М. Васильківський. В той самий час проблеми кон'юнктури ринку електромобілів знайшли відображення у роботах В.С. Гіріна Т. Полтавець та інших.

Мета кваліфікаційної роботи. Основною метою дипломної роботи є обґрунтування доцільності реалізації проекту розширення діяльності підприємства, на прикладі ТОВ «ПА ДЖЕНЕРАЛ».

Завданнями роботи є:

- розкрити економічний зміст, значення та механізми здійснення проектної діяльності;
- провести фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства;
- провести маркетинговий аналіз ринку електромобілів у контексті наявної інфраструктури;
- виявити резерви та розглянути особливості діяльності зарядних станцій;
- провести економічне обґрунтування проекту спільної діяльності щодо побудови мережі зарядних станцій;
- виконати розрахунки економічної ефективності запропонованого проекту
- провести оцінку проектних ризиків.

Об'єктом дослідження виступають процеси обґрунтування доцільності розширення діяльності підприємства.

Предметом дослідження є методи, що спрямовано на освоєння підприємством нового напрямку діяльності в інфраструктурній сфері.

Методи дослідження:

- діалектичний – для вивчення стану об'єктів на досліджуваному підприємстві;
- аналіз – для деталізації та розділення об'єкта дослідження на окремі важливі складові елементи;
- синтез – для узагальнення розрізнених аспектів методики;
- порівняння – для зіставлення даних підприємства у динаміці;

- табличний (графічний) – для наочного відображення результатів дослідження.

Інформаційна база дослідження. У якості інформаційної бази дослідження послужили дані бухгалтерського, управлінського та аналітичного обліку діяльності ТОВ «ІА ДЖЕНЕРАЛ» та ТОВ «Лукойл Технолоджи Сервісіз Україна». Крім того в процесі написання кваліфікаційної роботи використовувались статистичні дані щодо розвитку ринку електромобілів та зарядної інфраструктури, галузеві показники з Інтернет – джерел, праці вітчизняних та іноземних вчених тощо.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами проведеного дослідження опубліковано статтю в журналі «Науковий вісник Одеського національного економічного університету» за темою «Роль інфраструктурних проектів у реалізації потенціалу вітчизняного ринку електромобілів».

ВИСНОВКИ

Розглянувши теоретичні питання методів обґрунтування розширення сфер діяльності підприємства, а також практичні аспекти їх використання, в роботі зроблено наступні висновки:

1. ТОВ «Лукойл Технолоджи Сервісіз Україна» було створено у 2004 році, як сервісний підрозділ з організації бізнесу компанії «Лукойл». Від самого початку підприємство здійснює діяльність за наступними напрямками: інтегровані системи управління (SAP, 1С тощо); автоматизовані системи управління; контрольно-вимірювальні прилади та автоматизовані системи управління технічним процесом; мережеве адміністрування, ІТ забезпечення персоналу та виробництва; інформаційна безпека: забезпечення захисту від несанкціонованого доступу, як з боку людей так і з боку вірусного та шпигунського програмного забезпечення тощо.
2. За період 2015 - 2017 років обсяг продажу підприємства ризьке зменшується і в 2017 році знаходився на рівні 10,2% від показнику 2015 року. В той же час витрати (особливо постійні) зменшуються значно повільніше. Так операційні витрати зменшилися за той же період на 18%, а адміністративні всього на 3,9%.
3. Були виявлені причини такого становища. Вони полягають у наступному:
 - а) ТОВ «ЛТС УКРАЇНА» створювалась виключно під обслуговування мережі заправок «Лукойл». До 2015 року ця мережа постійно збільшувалась в наслідок чого зростали обсяги замовлень на послуги підприємства. Потім ситуація в наслідок відомих подій різко змінилася, мережа не тільки перестала розширятися, а, навпаки згортатися. В результаті попит на автоматизацію роботи заправок впав більше ніж в 10 разів.

- b) Генеральною угодою з «Лукойл» передбачено, що всі розробки ТОВ «ЛТС УКРАЇНА» після їх оплати стають інтелектуальною власністю замовника і не можуть бути використані для передачі іншим мережам. Тобто підприємство не могло розширити коло споживачів.
- c) В той же час підприємство було обмежено у зменшенні операційних витрат з тим, щоб не втратити перспектив свого розвитку. Особливо це стосується втрати кваліфікованого персоналу, технічного обладнання, офісних приміщень тощо.
4. Вказане становище призвело до висновку про необхідність розширення сфер діяльності підприємства. Проведений аналіз ринку показав, що найбільш перспективним сегментом, на якому доцільно зосередитися підприємству є створення та обслуговування мережі зарядних станцій для електромобілів.
5. Для організації та функціонування мережі зарядних станцій планується угоду про спільну діяльність між компаніями EIA GENERAL та ТОКА. За договором про спільну діяльність сторони зобов'язуються спільно діяти без створення юридичної особи для досягнення певної мети, тобто реалізації окремого інвестиційного проекту. Внесок власних коштів складе 400 тис. дол. В пропорції 50/50. Надходження позикових коштів забезпечує іноземний інвестор в ВКВ.
6. Проектом планується встановлювати 2 типа станцій різної потужності і, відповідно, швидкості: Lvl 2 22 кВт та 50кВт CHAdeMO. Сукупні початкові інвестиції у створення мережі зарядних станцій складають 61638 тис. грн.
7. У зв'язку з тим, що забезпеченням інвестицій буде займатися іноземний виробник обладнання, позикові кошти будуть надходити з іноземних банків під конкретні закупівлі. Враховуючи дані обставини вдалося сформулювати план залучення позикових коштів.
8. Виходячи з того, що основна сума інвестицій буде здійснена у іноземній валюті, дисконтова ні критерії були розраховані у доларах США при

дисконтній ставці 5%. Наведені показники свідчать про достатньо високий рівень прибутковості проекту, а отже й доцільності його для здійснення. Так дисконтований період окупності склав 42 місяці, що до означеного виду діяльності є прийнятним показником. Чистий приведений дохід за 10 років складе більш ніж 5 млн. дол., а індекс прибутковості – 3,12.

9. З аналізу рівня беззбитковості видно, що для прибуткової роботи необхідно здійснювати заправок на 882,4 тис. тКв у розрахунку на рік. В розрахунках фінансових показників плановий обсяг продажу був оцінений на рівні 1300 тис. тКв, тобто зона безпеки складає 418 тис. тКв середніх чеків, або 47,4%. Це означає високу надійність проекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Автомобілі з електричним серцем [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.unian.ua/longrids/electric-cars/>
2. Аналіз ринку електромобілів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.marketing.vc/>
3. Андрєєва О.Д. Технологія бізнесу: Маркетинг: Навчальна допомога.- М.: Справа, 2015. – 211с.
4. Арчибальд Р. Управление высокотехнологичными программами и проектами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pmwebinars.ru/wp-content/uploads/2013/07/Rassel-D.-Archibald-Upravlenie-vyisokotehnologichnyimi-programmami-i-proektami.pdf>
5. Афанасьєв М.В. Проектний аналіз: конспект лекцій / М.В. Афанасьєв, І.Я. Іпполітова ; Харк. нац. екон. ун-т. — Х., 2014. — 260 с.
6. Балджи М.Д. Управління економічними ризиками в інноваційній діяльності підприємств / М.Д. Балджи // Науковий вісник ОНЕУ: зб. наук. пр. – Одеса, 2013. – Вип. 18 (197). – С.5-14.
7. Балджи М.Д. Деякі аспекти моделювання при визначенні економічних ризиків на вітчизняних підприємствах / М.Д. Балджи // III Міжнародної науково-практичної конференції «Механізми, стратегії, моделі та технології управління економічними системами за умов інтеграційних процесів: теорія, методологія, практика», 6-8 жовтня 2016 р. – Хмельницький: ХмЦНП, 2016.- С. 5-9.
8. Баюра Д.О. Реструктуризація підприємств. Навч. Посібник /Д.О. Баюра. - К.: ВПЦ Київський університет, 2012. - 209 с.
9. Белявцев М.І Маркетингова цінова політика / Белявцев М.І, Петенко І.В, Прозорова І.В. – Київ: Центр навчальної літератури, 2012. -123с.

10. Васильківський Д.М. Стратегічне управління підприємством в умовах ринкових відносин// Вісник Технологічного університету Поділля. Соціально-гуманітарні науки.- 2015.- №6.- С.81-83.
11. Вачевський М.В. Маркетинг у сферах послуг / Вачевський М.В., Скотний В.Г. – К.: ЦНЛ, 2014.- 232с.
12. Велигорский В.Ф. High живе. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.business.ua/articles//automarket/3929/print/>
13. Верещагіна Г. В. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства: конспект лекцій / Г. В. Верещагіна; Харк. нац. екон. ун-т. - Х., 2015. - 116 с.
14. Винкельманн П. Маркетинг и сбыт: основы ориентированного на рынок управления компанией / П. Винкельманн. – М. : Издательский дом Гребенникова, 2016. – 469 с.
15. Власюк Т.М. Методичні основи якісного аналізу ризиків інвестиційних проектів / Т.М. Власюк // Пробл. лег. и текстил. пром-сти . — 2014. — N 1. — С. 28-31.
16. Галіцин В. К. Моделі і методи оцінки інвестиційних проектів / В.К.Галіцин, О.П.Суслов, Ю.О.Кубрушко; Київ. нац. екон. ун-т. — К., 2015. — 166 с.
17. Гірін В.С. Сучасний стан електромобільного транспорту та його перспективи в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://iomining.in.ua/wp-content/uploads/GV/102/6.pdf>
- 18.
19. Голубятніков В. Т. Моделювання бізнес-планів інвестиційних проектів: навч. посіб. / В. Т. Голубятніков, Р. М. Мазур, Н. В. Голубятнікова, В. В. Захарчук ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. — 2-ге вид., переробл. — Л., 2010. — 264 с.
20. Горбаченко С.А. Аналіз підприємницьких проектів: навчальний посібник / Горбаченко С.А., Карпов В.А.- О: ОНЕУ ротапринт, 2013.- 241с.

21. Добрава Н.В. Проблеми підвищення конкурентоспроможності підприємства / Н. В. Добрава // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матер. четвертої міжнарод. конф. 2015 р. - Одеса: Атлант, 2015. - С.29-30.
22. Добровидова М. А. Эффективные технологии повышения лояльности потребителей / М. А. Добровидова // Маркетинг и маркетинговые исследования. — 2013. — № 3. — С. 48–53.
23. Дука А.П. Аналіз інвестиційних проектів: навч. посіб. / А.П. Дука ; Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України. — К., 2010. — 240 с.
24. Економіка і планування бізнесу. Наукове видання / [В.Р.Кучеренко, А.І.Бутенко, А.В.Андрейченко та ін.; наукові керівники: д.е.н., проф. Бутенко А.І. і д.е.н., проф. Кучеренко В.Р.]. – Одеса, 2004. – 458с.
25. Економічний аналіз: Навч. посібник /М.А.Болюха, В.З. Бучевський, М.І. Горбатов; за ред. Акад. НАНУ. проф. М.Г. Чумаченка. — К.: КНЕУ, 2001. — 540 с.
26. Єжова Л. Інформаційний маркетинг: Навч. Посібник / Л. Єжова.- К.: КНЕУ.- 2012.- 560с.
27. Єрмошенко М. М. Аналіз і оцінка інвестиційних проектів : Навч. посіб. / Єрмошенко М.М., Плужников І.О.; Нац. акад. упр. — [2-е вид.] — К., 2006. — 155 с.
28. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні» від 22.09.2011 р. № 2063-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
29. Закон України Про інвестиційну діяльність /Відомості Верховної Ради України. – Офіц. Вид.- К.: Парлам. вид-во, 2001. - 64с.
30. Іванова Л.О. Показники ринкової кон'юнктури / Л.О. Іванова. — Л.: Вид-во Львів. комерц. акад., 2014. — С.190-194.
31. Кабмін прийняв концепцію розвитку легкового автомобілебудування до 2020 року [Електронний ресурс]. Режим доступу:

http://news.infocar.ua/kabmin_prinyal_koncepciyu_razvitiya_legkovogo_avtomobilestroeniya_do_2020_goda_87179.html

32. Карпов В.А. Аналіз ринкової кон'юнктури: навчальний посібник/ Горбаченко С.А., Кучеренко В.Р., Андрейченко А.В., Карпов В.А., Грінченко Р.В. - О: ОНЕУ, 2014.- 345 с.
33. Касьянов Я. Економіка «титанів» на товарних ринках України / Я. Касьянов // Маркетинг в Україні. — 2017. — № 4. — С. 28–33.
34. Ковпак Е.О. Прогнозування обсягів продажу нових автомобілів в Україні / Е.О. Ковпак // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – № 2(18). – С. 82-88.
35. Кирилова Л.І. Принципи оцінки економічної ефективності інвестиційних проектів / Л.І. Кирилова // Економіка пром-сті . — 2015. — N 3. — С. 122-126.
36. Ковальов А. І. Підвищення ефективності антикризового управління в корпоративному секторі на основі реінжинірингу бізнес-процесів / І. А. Ковальов // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський нац. екон. ун-т. – Одеса, 2014. – Вип. 3 (54). – С. 124-130.
37. Коломієць Г. Інформаційна продукція: ринок, маркетинг, підготовка кадрів / Коломієць Г., Маньковський А.- К.: Либідь, 2011.- 292с.
38. Кратт О.А. Вибір методів діагностики кон'юнктури / О.А. Кратт // Економіка пром-сті. — 2013. — N 2. — С. 31-37. 16.
39. Крейнина М. Н. Підсумкова оцінка ефективності господарської діяльності підприємства / М.Н. Крейнина. - М.: Фінанси й статистика, 2013.- 135 с.
40. Лагутін, В. Д. Внутрішній ринок споживчих товарів: теорія розвитку і регулювання : монографія / В. Д. Лагутін. – К. : КНТЕУ, 2016. – 327 с.
41. Мазур И. Управление проектами: учебное пособие /Мазур И.И., Шапиро В.Д., Ольдерогге Н.Г. - М.: Омега-Л, 2004.— 664 с.

42. Маркітан О.С. Управління проектами в підприємницьких структурах: навчальний посібник / Кучеренко В.Р., Маркітан О.С., Горбаченко С.А., Левинський С.В. - О: Астропринт, 2013.- 268 с.
43. Матвійчук А.В. Економічні ризики в інвестиційній діяльності / Матвійчук Андрій Вікторович. — Вінниця: Універсум-Вінниця, 2005. — 202с.
44. Микитюк П.П. Аналіз впливу інвестицій та інновацій на ефективність господарської діяльності підприємства: Моногр. / П.П. Микитюк ; Терноп. нац. екон. ун-т. — Т.: Екон. думка, 2007. — 295 с.
45. Мних М.В. Планування діяльності підприємства в сучасних економічних умовах: Навч. посіб. для студ. вузів / М.В. Мних; Акад. муніцип. упр. — К.: Знання України, 2004. — 91 с.
46. Нематеріальна сфера економіки: умови для налагодження плідного середовища розвитку підприємств: Моногр. / О.О. Папаїка, Н.М. Поспелова; Донец. держ. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. — Донецьк, 2009. — 263 с.
47. Омельченко А.В. Визначення основних напрямків розвитку автомобільного транспорту на довгострокову перспективу / А.В. Омельченко // Вісник національного транспортного університету. – 2014 №17, Ч. 1. – С. 71-73.
48. Офіційний веб – сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.ukrstat.gov.ua/>
49. Панкова М. О. Інвестиційне середовище як фактор економічного розвитку / М. О. Панкова // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. - № 1(9). – 215 с.
50. Податковий кодекс України від 6 липня 2012 року N 5180-VI[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>
51. Полтавець Т. Ринок електромобілів в Україні: становлення та перспективи [Електронний ресурс]. - Режим доступу:

[http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3013:rino_k-
elektromobiliv-v-ukrajini-stanovlennya-ta-perspektivi&catid=8&Itemid=350](http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3013:rino_k-
elektromobiliv-v-ukrajini-stanovlennya-ta-perspektivi&catid=8&Itemid=350)

52. Проблеми кон'юнктурних досліджень ринків товарів та послуг в Україні/ [В.Р.Кучеренко, А.В.Андрейченко, Л.М. Гейко та ін.; під науковим керівництвом і редакцією д.е.н., професора В.Р.Кучеренка]. – Одеса: Атлант, 2010. – 164с.
53. Прохницька Г.Л. Основні кон'юктуроутворюючі фактори вітчизняного ринку легкових автомобілів / Г.Л. Прохницька // Актуал. пробл. економіки. — 2015. — № 9. — С. 98-108.
54. Савченко В.Ф. Аналіз альтернативних проектів та оптимальне розміщення інвестицій / В.Ф. Савченко, О.О. Ромашкін // Актуал. пробл. економіки . — 2009. — N 4. — С. 179-187.
55. Слободян Н.Г. Фінансово-інвестиційний аналіз: Курс лекцій для студ. ден. та заоч. форм навч. / Н.Г. Слободян ; Нац. ун-т харч. технологій. — К., 2014. — 124 с.
56. Соколова О. Є. Проектний аналіз: курс лекцій / О. Є. Соколова, Л. О. Сулима. — К.: НАУ, 2011. — 86 с.
57. Сокол С. Українська класифікація легкових автомобілів / С. Сокол, Г. Ханенко // Маркетинг в Україні. – 2012. – №1. – С.33–37.
58. Сплеск імпорту автотранспорту у вересні [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.autoconsulting.com.ua/article.php?sid=37318>
59. У 2017 році авторынок чекає зростання: чи стануть автомобілі дешевше [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://odnako.su/news/finance/-557881-v-2017-godu-avtorynok-zhdet-roststanut-li-avtomobili-deshevle/> 49
60. Череп А. В. Управління витратами суб'єктів господарювання / А.В. Череп. — Х.: ВД «Інжек», 2016.- 135с
61. Шевченко В. В. Удосконалення інвестиційної діяльності підприємств / В. В. Шевченко, А. І. Ковальов // Науковий вісник. – № 21 (200). – 2013. – С. 92–99.

62. Шинкаренко О.М. Оцінка ризиків інвестиційних проектів / О.М. Шинкаренко // Пробл. науки . — 2008. — № 9. — С. 7-12.
63. Шубалий О.М. Методика порівняльної оцінки конкурентних переваг підприємств галузі ринку / Шубалий О.М. // Актуальні проблеми економіки - 2008.-№1.с. 70-77
64. Юринець О.В. Тенденції та перспективи розвитку автомобілебудівної галузі України у післякризовий період / О.В. Юринець, О.Я. Марущак // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. – 2013. – № 754. – С. 99-105.
65. Яскевич І.Л. Аналіз системи вибору методів оцінки економічної ефективності проектів / І.Л. Яскевич // НТІ . — 2006. — № 2. — С. 22-24.